

RAPPORT 984

Archeologienota
Wachtebeke,
Provinciaal domein Puyenbroeck
Bouw van een zendstation

Deel 2: Programma van Maatregelen

Hanne De Langhe & Elke Wesemael
Februari 2021

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tot op heden werd enkel een vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek (2021B133) uitgevoerd met betrekking tot het volledige terrein, kadastraal gekend als Wachtebeke, afd. 1, sectie D, percelen 174A, 174D, 173B, sectie E, perceel 178B en openbaar domein. De betrokken percelen hebben een oppervlakte van ca. 8,7 ha, maar de bodemingreep bedraagt slechts ca. 355 m².

Op basis van het bureauonderzoek is het mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de waarde van het al dan niet aanwezig archeologisch erfgoed (kennispotentieel) en de omgang hiermee.

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Hoewel het terrein in het prehistorisch sitecomplex in alluviale context van de depressie van de Moervaart ligt, een gebied met een bijzonder archeologisch onderzoekspotentieel, gesitueerd binnen de gradiëntzone van open water in het verleden, maakt de wijziging van de oorspronkelijke topografie op het onderzoeksterrein dat het archeologisch potentieel voor het aantreffen van prehistorische artefactensites desondanks laag is. In de onmiddellijke omgeving zijn in de depressie ook geen CAI-locaties gekend.

Het potentieel op het aantreffen van (proto-)historische vindplaatsen kan eveneens als laag beschouwd worden. Hierbij speelt de ligging van het terrein in de natte depressie van de Moervaart een belangrijke rol. De bodemopbouw wijst op zeer natte omstandigheden met een lange historiek van waterlopen en fluviatiele afzettingen. Cartografische bronnen tonen ook duidelijk aan dat het terrein gedurende de voorbije eeuwen steeds in een onbewoond meersenlandschap lag. CAI-locaties in de omgeving zijn gekend op opduikingen en hoger gelegen gebieden in het landschap, die aantrekkelijker waren voor bewoning. Er kan dan ook vanuit gegaan worden dat het onderzoeksterrein in het verleden hoogstwaarschijnlijk te nat was voor menselijke bewoning. Het feit dat het terrein is opgehoogd voor de aanleg van de huidige parking, bevestigt dit gegeven nog eens.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen in *Deel 1: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen* kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden.

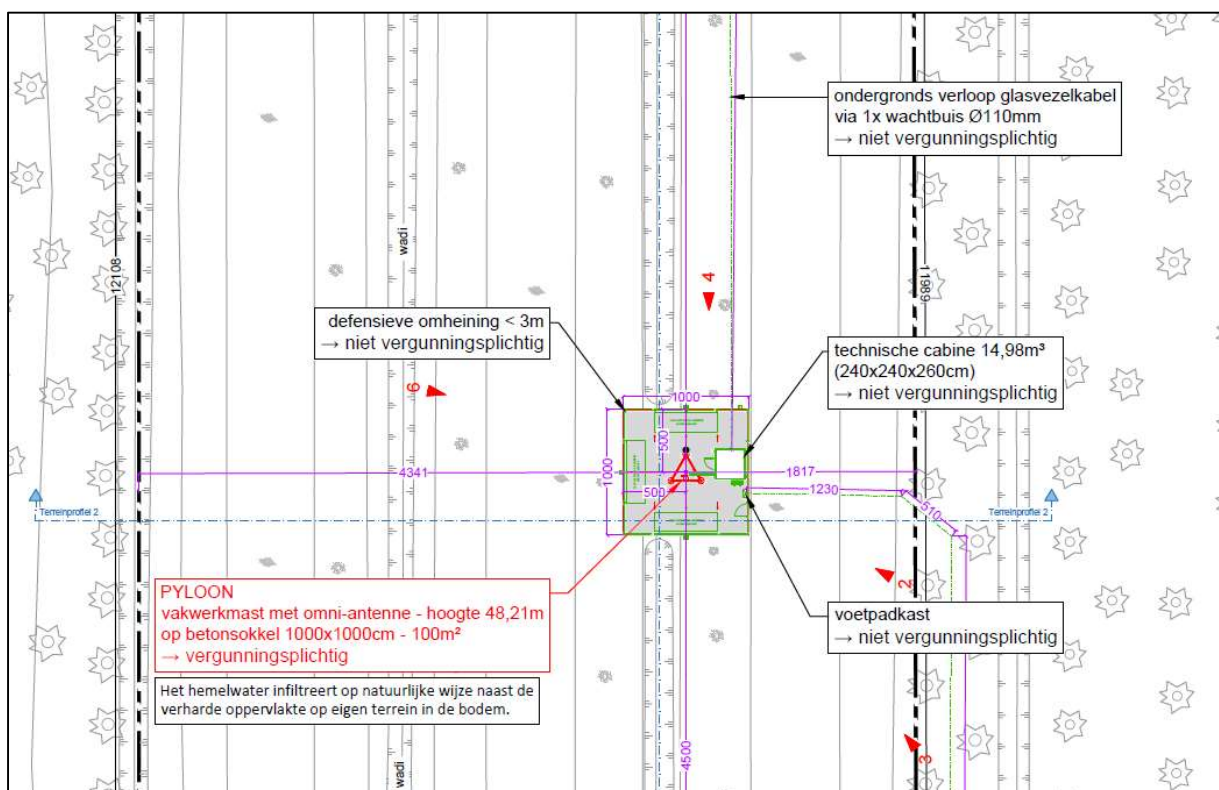
De initiatiefnemer plant op een ca. 8,7 ha groot terrein, kadastraal gekend als Wachtebeke, afd. 1, sectie D, percelen 174A, 174D, 173B, sectie E, perceel 178B en openbaar domein, de bouw van een zendstation voor de veiligheidsdienst op de reserveparking van het Provinciaal domein Puyenbroeck.

Het totaaloppervlak van de bodemingrepen bedraagt slechts ca. 355 m² en omvat de aanleg van een funderingsvoet, de aanleg van een voedingskabel, een glasvezelkabel en de uitgraving van 2 wadi's.

Voor de fundering wordt een zone van 13 m x 13 m machinaal uitgegraven tot op 1,4 m diepte onder het maaiveld en dit ter hoogte van een bestaande wadi. Dit in combinatie met het feit dat de oorspronkelijke topografie op het terrein sterk gewijzigd is, maakt dat de kans klein is dat een bewaard archeologisch bodemarchief vergraven wordt. Desondanks gaan de bodemingrepen een stuk dieper dan de geschatte ophoging van het terrein, die minstens 0,5 m zou bedragen. Een impact op een potentieel archeologisch bodemarchief kan dan ook niet volledig uitgesloten worden, maar is qua oppervlakte wel beperkt (169 m²).

Afb. 26.1: Inplantingsplan met aanduiding van de geplande bodemingrepen in het roze. De geplande pyloon en de voedings- en glasvezelkabel zijn aangeduid in het rood. De geplande fundering van de mast met omringende aardingsputjes en wadi's is bovenaan zichtbaar op hette plan. Onderaan rechts op het plan wordt een gedeelte van de voedingskabel door bestaande wachtbuizen getrokken, waardoor hier geen bodemingrepen plaatsvinden (Bron: FMT-office bv, digitaal plan, dd onbekend, aanmaatschaal 1.500, 2021B133).

Afb. 26.2: Detail van de locatie van de pyloon (rood) met aanduiding van de funderingsvoet in het grijs en van de geplande voedingskabel en glasvezelkabel in het groen, (Bron: FMT-office bv, digitaal plan, dd onbekend, aanmaatschaal 1.500, 2021B133).

Vier geplande aardingsputjes (30 x 30 x 30 cm) worden in dezelfde zone aangelegd en worden voorzien van een aardingspin. De impact van de aardingsputjes en de aardingspinnen is zeer lokaal en beperkt.

Voor de aanleg van de voedingskabel en glasvezelkabel wordt een sleuf van 0,80 m diep en 0,50 m breed machinaal uitgegraven over een lengte van ca. 323 m. Dit is slechts 30 cm dieper dan de geschatte ophogingen. Dit maakt dat de impact ook hier beperkt is, maar niet noodzakelijk onbestaande.

Ten noorden en ten zuiden van de geplande zendmast worden twee wadi's 30 cm dieper uitgegraven, ieder over een oppervlakte van ca. 10,5 m² (450 x 230 cm). De wadi's zijn al ca. 30 à 55 cm diep uitgegraven. De 30 cm diepere uitgraving van 2 x 10,35 m maakt dat de uitgravingen hoofdzakelijk in het ophogingspakket zullen gebeuren of in hoogstwaarschijnlijk in reeds geroerde grond door de eerdere uitgraving van de wadi's. Er zal dus hoogstwaarschijnlijk geen impact zijn op een potentieel bewaard archeologisch bodemarchief.

Samengevat kan gesteld worden dat slechts in een zone van ca. 331 m² een bewaring van een eventueel intact archeologisch bodemarchief niet gegarandeerd kan worden, m.n. in een aaneengesloten zone van ca. 169 m² en twee langgerekte smalle sleuven van in totaal ca. 162 m².

1.4 Bepaling van maatregelen

Hoewel binnen het projectgebied de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een waardevol archeologisch bodemarchief niet met zekerheid gestaafd kan worden, is de kans op het aantreffen hiervan eerder klein vanwege enerzijds de wijziging in de oorspronkelijke topografie van het terrein en anderzijds de natte omstandigheden.

Hiernaast zijn de geplande bodemingrepen beperkt tot een oppervlakte van slechts ca. 331 m², waarvan slechts ca. 169 m² in een aaneengesloten zone en ca. 162 m² in een versnipperde smalle sleuf van slechts 50 cm breed. Het potentieel op kenniswinst bij uitvoer van verder onderzoek in deze zones is dan ook klein en de kosten hiervan wegen niet op tegen de baten. Daarom wordt, naar analogie met de maatregelen getroffen in het aanpalend gebied voor de archeologienota met ID 2235, geen verder onderzoek geadviseerd.⁴⁴

Voor de huidige vergunning is het archeologisch onderzoek hiermee afgerond. Bij een eventueel verdere ontwikkeling van het terrein dient echter een nieuwe archeologienota te worden opgemaakt, waarin een nieuwe impactbepaling wordt uitgevoerd en op basis hiervan een nieuw advies wordt geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Het feit dat voor het huidige dossier geen verder onderzoek wordt geadviseerd, neemt niet weg dat tijdens de geplande werken de meldingsplicht van archeologische vondsten geldt. De context zit vervat in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

⁴⁴ Acek, Bartholomieux & Van Quaethem (2016).

BIBLIOGRAFIE

ACKE B., BARTHOLOMIEUX B. & VAN QUAETHEN K. (2016), *Archeologienota Wachtebeke Puyenbroeck – opslagloods (prov. Oost-Vlaanderen). Verslag van Resultaten, Bureauonderzoek*, Ingelmunster.

AMERYCKX J. & LEYS R. (1962), *Bodemkaart van België. Verklarende Tekst bij het Kaartblad Zeveneken 41 W.*

BOGEMANS F. (2008), *Legende overzichtskaart Quartairgeologie Vlaanderen*, Brussel.

BOS, J.A.A., VERBRUGGEN F., ENGELS S., CROMBÉ PH. (2013), The influence of environmental changes on local and regional vegetation patterns at Rieme (NW Belgium): implications for Final Palaeolithic habitation, *Vegetation History and Archaeobotany* 22, 17-38.

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0.

CHERRETTÉ B. (2006), Lochristi - Lokeren. Archeologische werfcontroles in Lochristi, Wachtebeke en Lokeren: wie zoekt, die vindt? *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de Provincie Oost-Vlaanderen* 2006, 174-176.

CROMBÉ PH., DE SMEDT PH., DAVIES N.S., GELORINI V., ZWERTVAEGHER A., LANGOHR R., VAN DAMME D., DEMIDDELE H., VAN STRYDONCK M., ANTROP M., BOURGEOIS J., DE MAEYER PH., DE REU J., FINKE P.A., VAN MEIRVENNE M., VERNIERS J. (2013), Hunter-gatherer responses to the changing environment of the Moervaart palaeolake (Nw Belgium) during the Late Glacial and Early Holocene, *Quaternary International* 308-309, 162-177.

DEEBEN J. & RENSINK E. (2005), Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland, In: Deeben et al. (eds.), *De Steentijd van Nederland, Archeologie* 11/12, 171-199.

DE MOOR G., HEYSE L. (1978), De morfologische evolutie van de Vlaamse vallei, *De Aardrijkskunde* 4, 1, 343-375.

DE MOOR G.. (1995), *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart, Kaartblad 14: Lokeren*, Gent.

JACOBS P., DE CEUKELAIRE M., DE BREUCK W., DE MOOR G. (1993), *Toelichtingen bij de geologische kaart van België, Vlaams Gewest. Kaartblad 14: Lokeren 1:50.000*, Brussel.

STEDENBOUWKUNDIGE NOTA – OV058-2: *Aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning. Bouwen van telecommunicatiestation, Verbindingsstraat z/n – 9185 Wachtebeke.*

VAN RANST E. EN SYSC. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

VERHOEVEN M., ELLENKAMP G.R. & KEIJERS D.M.G. (2010) Een archeologische verwachtings –en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, *RAAP-rapport* 1951, 87 en 101.

Websites:

cartoweb.be

dov.vlaanderen.be

<http://cai.onroerenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://id.erfgoed.net/themas>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/thesaurus>

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

<https://www.onroenderfgoed.be/een-archeologisch-onderzoek-nodig>

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.ngi.be

www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

